

• DOMOLJUB •

Izhaja zvečer vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide dan poprej. Cena mu je 80 kr. na leto. Inserati se sprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu
v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Semeniške ulice št. 2. Naročnina in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Št. 16.

V Ljubljani, dné 17. avgusta 1899.

Leto XII.

Avstrijski učitelji.

Pri nas je težko nekim ljudem resnico povedati, ker takoj človeka napadejo s psovki. Pa resnica mora na dan, in ljudstvo mora zvedeti zanjo! Zlasti o šoli je treba ljudstvo natanko poučiti, zakaj tisti, ki jo plačuje, mora tudi vedeti, kakšno je to, kar plačuje. V Avstriji vedno očitneje in brezobzirneje nastopajo učitelji proti duhovščini in se oklepajo protikrščanskih strank. Pri nas o duhovnikih v „Narodu“ ravno učitelji najgrše stvari pišejo — seveda brez podpisa. Navadno se okoli kakega mladega učitelja zberó najslabši ljudje cele fare, in on jih vodi potem v boju proti duhovščini, naroča jim brezverske časopise in pijančuje ž njimi. To je žal vedno pogostneje. A še bolj žalostno je, da to ravnanje izvira iz njihove vzgoje; oni, ki jih vodijo, potrjujejo jih v tem delovanju.

O postanku naše šolske postave smo poročali že zadnjič. Pa postava ni zadostovala liberalcem, ampak hoteli so takoj imeti tudi učitelje, ki bi bili delovali v protikrščanskem smislu. Dunajski, tedaj liberalni magistrat, v katerem je bilo veliko judov, je osnoval brezverski pedagogij, na katerem bi se imeli vzgajati mladi ljudje za učitelje, bodisi katoličani, protestantje ali judje. A kdo naj bi vodil to brezversko učiteljišče? Čast tedanjemu avstrijskemu učiteljstvu, ker liberalci niso takrat nobenega našli med njimi, ki bi jim bil služil v njih

sramotne namene! Poklicali so iz nemške države človeka, ki je tajil nesmrtnost duše, svobodno voljo, da, ki je tajil celó bivanje božje. Ta mož, krščen kot protestant, pa popoln brezverec, se je imenoval Dittes. Predno je pa prevzel službo, je stavil pogoj, da nikdar ne sme duhovnikova noga vstopiti v učiteljišče.

Avstrijski škofje so precej spoznali nevarnost in so l. 1867. poslali cesarju adreso, v kateri pravijo: „Ti nazori so proti veri, proti nramnosti. Šola se ima izpremeniti v zavod za razširjanje nevere. V ta namen se ima učitelj vzgojiti, in širjenje nevere ima biti njegova glavna zasluga. Čim drznejši proti veri, tem vrednejši, da ga negujejo. Da se ta namen doseže, se ima v tem zavodu zanemarjati, kar je sveto in vzvišeno. Ti (liberalci) vedo dobro, da takih nakan ne morejo v celi državi naenkrat vpeljati, a hočejo biti pripravljeni, da vvedó svoje namene, kjer bi se jim prilika ponujala.“

Liberalci so takoj tudi pisali cesarju, češ da jih škofje krivo sodijo. Hinavsko pravijo v tem pismu: „Ne, Vaše Veličanstvo! Mi nečemo svojega učiteljišča nameniti za to, da bi se učenci privadili zaničevati vse vzv.šeno in sveto, nič nam ni tako tuje, kot namen, da bi vzgajali učitelje, ki se veri in nramni sramežljivosti oholo posmehujejo.“

Cesar je na podlagi te adrese dunajskih liberalcev za vrnil pritožbo škofov, in po vzgledu dunajskega učiteljišča so se začele ustanovljati šole za učitelje po celi državi.

Šolstvo nima z vero nič opraviti! tako so dejali liberalci, češ v šoli se o veri ne sme govoriti in

učiti se mora tako, da je prav tudi za juda in luteranca. A tega se Dittes in njegovi pristaši niso držali, ampak so šolo rabili za to, da so mlade učiteljskega naučili z zaničevanjem vere in jih vzgojili za boj zoper cerkev. Kako je Dittes poučeval o veri, to se dá spoznati iz besed, ki jih je govoril v državnem zboru dne 4. aprila l. 1874. Rekel je: „Ako bi samostanom ne bilo do stvari tega sveta, in če bi bili zadovoljni le z nebesko brambo, ki je baje močnejša od svetne, in z darovi nebeskimi, ki so neki važnejši od zemskih darov — ne bi imela zbornica razloga, da bi se z njimi bavila, in oni bi se izognili vsem preprirom, ako bi se v nebesa odpravili. Tako bi ne bili drug drugemu v zapreko, niti sedaj, niti v bodočnosti. Kar se mene tiče, obetam, da, ako me pot pripelje do nebeskih vrat, gotovo najprej pogledam, ako je tam mnogo menihov in popov, in ako bo tako, česar nikakor ne predlagam (liberalci ploskajo) obetam, da tedaj se rajši obrnem in grem k hudiču, kakor da bi ostal v nebesih z jednim samim menihom.“ — Poglejte! Človeku, ki je govoril tako javno v državnem zboru, so izročili liberalci vzgojo avstrijskih učiteljev!

Pa Dittes ni znal mnogo drugega, kakor zabavljati čez vero. Bil je slab učitelj, in njegovo divjanje je začelo kmalu presedati. Liberalci sami so bili prisiljeni, da so mu vzeli službo 12. julija 1882. Pa Dittes se je norčeval iz njih: „Prekasno! Ako se moji nasprotniki veselijo, da so dosegli, po čemer so hrepeneli, rečem še enkrat: Prekasno! Vi ne morete odstraniti, kar sem jaz napravil. Razsodi bodočnost, katera setev bo bujnejše rasla, ali vaša ali moja. Gotovo je, da na tleh, katere sem jaz obdeležoval, je vaša ljulika (verska vzgoja) čisto izkoreninjena in nikdar ne bo več vspevala!“

Res je Dittes mnogo učiteljev izpridil, ki delajo sedaj v njegovem smislu. Večinoma so pristaši socijalne demokracije in nemških nacionancev. Njihovi listi podlo pišejo zoper vero. Pravijo, da je v brezverski „nemškoavstrijski učiteljski zvezi“ 14.000 učiteljev. Vsak med njimi je neizprosni sovražnik svojega župnika. Zmenjeni so med seboj, da delajo duhovščini povsod ovire in širijo slabe časopise po gostilnah. Sedaj jim je na čelu Jessen, ki je privandral s Pruskega in je sedaj učitelj na neki zasebni protestantski šoli na Dunaju. Ta mož je urednik „Nemško-avstrijskega učiteljskega lista“, iz katerega slovenski „Učiteljski Tovarish“ zajema svojo politično in versko modrost. Veliko člankov, in sicer med njimi najslabji, so prestavljeni v glasilo slovenskih učiteljev iz tega lista, ki tako grdo piše, da je predarlski deželni zbor 17. februarja l. 1897. pozval vlado, naj vendar kaj stori zoper ne-

sramno grdenje vere in duhovnikov, ki se šopiri v tem učiteljskem listu. Ta nemški list je n. pr. pisal, da je postava babjeverstvo, da je katoliška vera državni nevarna, da tisti učitelj, ki je prijatelj duhovnikov, nima več človeškega dostojanstva itd. Vedno zahteva povišanja plače učiteljem in pravi, da naj učitelji vedno pristopijo le k tisti stranki, ki jim hoče plačo zvišati, naj bo stranka kakoršnakoli.

Proti tem brezverskim učiteljem pa vstaja že med učitelji samimi krščanska stranka. Počenjanje socijalnodemokratskih učiteljev proti krščanskim je sicer skrajno podlo in žaljivo, vendar se dobé tudi med učitelji še možje, ki se ne zmenijo za psovke nasprotnikov, ampak snujejo krščanska učiteljska društva in izdajajo krščanske šolske liste. Prvi med njimi je dunajski učitelj Moser, ki nevstrašeno brani krščansko vzgojeslovje. Letos dne 25. julija so praznovali drugi shod katoliških učiteljev v Dornbirnu. Zborovalo je okolo 900 učiteljev, 300 katehetov in 400 mož posvetnega stanu, ki pospešujejo katoliško gibanje. Na tisoče ljudstva je pozdravljalo katoliške učitelje!

Žal da naši slovenski učitelji še nimajo krščanskega društva in krščanskega lista. Njihova „zveza“ je liberalna, njih glasilo prepisuje svoje nazore iz najslabših nemških listov, ki jih pišejo brezverci, judje in protestantje. Naši učitelji komaj vedó, da izhajajo izvrstni nemški krščanski šolski listi.

In vendar so tudi med slovenskimi učitelji še krščanski možje, ki jim podlo pisarjenje njihovih liberalnih tovarišev ni všeč! Ali se nihče med njimi ne upa streti liberalnih okov?

Slovenski stariši! Vi pa pazite dobro na šolo, in pri volitvah ne dajte nikomur svojega glasu, kdor vam prej slovesno ne obljubi, da bo delal za versko šolo!

Sovražniki našega naroda.

Avstrijski Slovani, zlasti pa Slovenci, imajo v vseh drugih narodih, ki živé z njimi v Avstriji in Ogrski, sovražnike. Besnost, s katero se zaletujejo Nemci, Lahi in Ogrji v Slovane, presega že vse meje poštenega, pametnega boja. Slovenci smo med dvema ognjema: med Lahi in Nemci. Maloštevilni naš rod jim je trn v peti, hočejo ga vničiti na vsak način.

Rado pa se zgodi, da Slovenci, trpeči pod krutostjo naših sovražnikov, ne pogledamo svojim mučiteljem v obraz, da jih ne ločimo od ostalih njih sorojakov, marveč, da vidimo v celem tujem narodu naše zatiralce. Ko nas zatirajo in zaničujejo nekateri Nemci, pravimo splošno: vsi Nemci so naši sovražniki, — z nobenim Nemcem se ne more shajati.

Toda biti moramo pravični. Izložimo iz celega nemškega naroda one, ki nas napadajo, one, ki nas sovražijo iz dna duše, in pogledjmo jim v obraz in v dušo.

Kdo se imenuje nemškega narodnjaka in sovražnika našega naroda? Na čelu celega Slovanom sovražnega nemškega gibanja v Avstriji sta državna poslanca Wolf in Schönerer. Ta dva še z nekaterimi tovariši sta najzagrizenejša Nemca, zakleta, slepa sovražnika Slovanov sploh. Za njima deró vsi Nemci, ki stiskajo pesti zoper nas, ona dva sta voditelja celega sovražnega gibanja. Vprašajmo sedaj: kakega verskega prepričanja sta ta dva in z njima vsi, ki tulijo „heil“, saj po tem se spozna najbolj človeka, po tem se vé, zakaj tako dela. Wolf in Schönerer sta zakleta sovražnika Slovanov in — rimskega papeža t. j. katoliške cerkve. To dvojno sovraštvo je tako tesno zvezano pri njih, da ga ne moremo ločiti. Wolf ima list „Ostdeutsche Rundschau“, ki si je postavil samo to nalogo: širiti sovraštvo med Nemci, sovraštvo do Slovanov in do sv. katoliške cerkve. Nikdar ne izide ta list, da bi ne prinesel člankov in novic, ki hujskajo katoliške Nemce zoper katoliško vero in nagovarjajo na vse mogoče načine, zlasti z obrekovanjem, da prestopijo k protestantovski veri. Wolf in Schönerer pa romata od kraja do kraja, — celo v Celje in C.lovec je že prišel Wolf — in hujskata Nemce zoper papeža.

Poglejmo med Lahe! Ali niso najzagrizenejši Lahoni — sovražniki katoliške cerkve? Ali ne psujejo v eni sapi Slovence in rimskega papeža? Ali ni „lega nazionale“, to strupeno društvo, ki je ustanovljeno samo v pogin Slovencev in Hrvatov v Primorju, — ali ni „lega“ skoz in skoz prostozidarska?

Poglejmo v Mažare! Kdo pa so najljutejši zatiralci Hrvatov v ogrski državi? Prostozidarji. Nedavno odstopivši ministerski predsednik ogerski baron Banffy, zakleti sovražnik Hrvatov in Slovakov, — je bil prostozidar, sovražnik katoliške cerkve. Kdo pa je bil Košur, ki se je uprl zoper ogerskega kralja, našega cesarja, in ki je hotel zatreti Hrva'e in posebno Slovake, iz katerih je izšel? — Velik in navdušen prostozidar, zaklet sovražnik katoliške cerkve. S Slovaniv Ogrski zatira prostozidarska vlada tudi katoliško cerkev.

Med temi tremi naroli, ki so nam sovražni, najdemo nekaj skupnega. Kaj je torej to? To skupno imajo, da sovražijo tudi katoliško cerkev.

Kaj spoznamo iz tega? Versko prepričanje je vodilo pri vsakem človeku v njegovem delovanju. Vera zasega v vsako gibanje človeške volje in čuta. Vse drugače živi in dela in govori brezverec, kakor

pa veren kristijan, drugače misli in dela potem protestant in drugače katoličan. Ker najdemo torej pri naših sovražnikih sovraštvo do nas tako tesno združeno s sovraštvom do cerkve — tedaj sklepamo, da prihaja sovraštvo do bližnjega, do nas, iz sovraštva do cerkve, iz nekrščanskega mišljenja.

In res moramo, ako smo pravični, priznati, da so tujci, ki so pošteni, prepričani katoličani, oddaljeni od te divje gonje zoper Slovence, da so nam naklonjeni. To kaže pri vseh narodih: pri Nemcih, Ogrih in Lahih. Najjasneje pa se kaže to pri Nemcih, ker je ravno v Nemcih katoličanstvo najtrdnejše, dočim štejejo v Mažarih in Lahih kaj malo prepričanih katoličanov, ki nimajo zato, ker so maloštevilni, nobenega ali vsaj malo vpliva v javnem življenju. V avstrijskem državnem zboru so vsi Nemci, ki se imenujejo katoličane, na strani Slovanov, ker so prepričani, da se gre tu za pravico. Res je to njih dolžnost, ako so prepričani katoličani, vendar šteti jim moramo to v veliko moštvo, ko vidimo, kako jih zato psujejo njih rodni bratje z „izdajalci nemštva“, in kako je ogromna večina Nemcev njim nasprotna. — V nemškem državnem zboru so istotako vse stranke napojene s sovraštvom do Slovanov, le edini katoliški poslanci, ki tvorijo „centrum“, jemljejo zatirane Poljake in druge Slovane in Nemce v obrambo, — zakaj? Zato, ker so katoličani in kot taki napojeni s krščansko pravičnostjo.

Ne, ne moremo vseh Nemcev in drugih narodov zavreči, ako nekateri izmed njih, in sicer vsi oni, ki so sovražniki katoličanstva, kričijo: pogin Slovence! Ampak izpoznati moramo tudi resnico, da pravičnost je le v katoliški veri, drugodi je ni in ne more biti, le katoličan je pravičen na vse strani. Sovražniki Slovencev so ob enem sovražniki katoliške cerkve — zapomnite si to dobro in mislite in sklepajte naprej sami!

Pregovori.

Vednosti ne zajemamo s korcem.

Veliko bi platna potreboval, da bi vsem ljudem usta zašil.

Veliko jih ljubi, toda malo snubi.

Veliko krika, pa malo volne; kakor tisti, ki je prasiča strigel.

Veliko še imajo ljudje, le dosti nikoli.

Venec na glavi, pa strgani rokavi.

Veselo srce kaže lahko vest.

Živ pokopan.

(Po stari listini posnel A. K.)

(Dalje.)

II.

Nekaj dni po teh dogodkih je zopet prišel zdravnik Bernardo k meni. Prinesel je seboj lanceto, da mu jo poojstrim in skrbno je spraševal, ali in kako sem razkužil svojo prodajalnico po neprijetnem zadnjem dogodku.

„Da, gospod zdravnik!“ Ni me motilo, da je zdravnik lanceto prinesel kot pretvezo. „Ecco, vaša lanceta je čista. Priporočam se! Na svidenje! Ah, vi imate še nekaj posla pri meni?“

„Da, rad bi z vami govoril dvoje troje besed gledé vašega umrlega prijatelja tujca. Vi ste bili pri njem, preden je pal v nezavest.“

„Da, prišel je k meni!“

„Ali ni napravil nobene oporoke ali sploh ni ničesar povedal o sebi.“

„Ničesar važnega, gospod zdravnik.“

„Čudno! Ali vam ni nič naročil, vas nič vprašal, ali vam ni dal nobenih papirjev?“

Jaz sem gledal skozi glavna vrata; pri zadnjih besedah pa sem se ozrl na zdravnika in srečala sta se najina pogleda. Ko bi se bil jaz obotavljal, bi se mu njegov sum še bolj potrdil. Pismo, katero sem vsled skrbi zadnjih dni imel še vedno v svojem predalu, je bilo le par korakov od naju skrito. Nekoliko sem že prelomil umirajočemu dano besedo, ker nisem pisma takoj sežgal. Toda skrivnost tujčeva mora ostati tuja, to je neizprosno zahtevala dana moja beseda. Štefano Bardone izročene mu skrivnosti ne bo izdal.

„Ne!“ odgovoril sem določno in rezko, „on mi ni ničesar naročil, razen kar sem vam takoj prvi dan povedal. On leži v grobu in jaz o njem tako malo vem, kakor če bi se ne bil nikoli dvignil iz prahu, v katerega se sedaj zopet spreminja.“

Moj ugovor je bil nekoliko preveč silen in zato se zdravniku ni zdel verojeten. Njegove preiskujoče oči so zato še vedno zrle na me. To pa me je zbadlo. Jaz nisem več šolar, da bi me kdo tako učiteljsko nadzoroval.

Nekaj časa sva bila tiho, potem pa je zdravnik dejal v svojem mirnem, hladnem glasu:

„Prosim, nikar se ne hudujte, vendar reči vam moram, da ne verjamem, kar mi zatrjujete. Vaše vedenje vas izdaja; vi ste naravnost hudi.“

To mi je bilo pa že odveč. Da bi me kedo žalil v moji prodajalnici, ne, to je predrzno. Kri mi je zavrela in najraje bi bil zagrabil za nož, ter si poiskal zadoščenja, a zdravnik mi je položil roko na ramo ter rekel modro:

„Ne jezi se! Jaz te občudujem, da si tako verno vdan besedi, katero si dal umirajočemu možu. Toda vkljub temu mi boš moral vse povedati, ker je to potrebno.“

Prevzel me je strah. Ali je ta človek videc, ker pozna moje skrivnosti ali le tako spretno ugiba na slepo srečo? Neke čudne slutnje so prevzele mojo dušo. Kakor vihar pride pričetkoma od daleč in rahel, tako se mi je zdelo, da tudi meni pretí doba brit kostij in nesreč, ter da se je njih vrsta šele pričela z nepričakovano smrtjo neznanega tujca. Doktor je čital v mojem spremenjenem vedenju, da je prav uganil. Toda jaz sem trdovratno zatrjeval, da mi tujec ni ničesar sporočil. Raje bi bil umrl, kakor pa to priznal. Mož - beseda. Zdravnik je konečno tudi to sprevidel, ter ni več silil va-me z neprijetnimi mi vprašanji.

Ločila sva se kot prijatelja, on je šel naprej obiskovat svoje bolnike, jaz pa sem zopet prijel za zastalo delo. Skušal sem pozabiti, kar se je ravnokar zgodilo in izbiti iz glave neprijetne slutnje, toda zastoj. Motil sem se s petjem raznih pesem, a vse ni nič pomagalo — senca je padla po meni in nikakor se je nisem mogel otresti.

Nedavno po teh dogodkih hitel sem po via della Scala, na potu sem srečal zdravnika Bernarda, ki me pa ni pozdravil, četudi sem dobro vedel, da me je moral videti. Nevedoč, kako bi si razlagal to nenavadno okolnost, kajti zdravnik je bil izredno vljuden mož, vrnil sem se v svojo prodajalnico.

Pippo mi je prišel naproti pri vratih ter se me vstrašil, ker sem se tako nepričakovano hitro vrnil. Bil je bled, kar ni bila njegova navadna barva. Zapustila ga je na mah njegova dražestna lahkosrčna prijaznost. Zdelo se mi je včasih, da me opozarja in večkrat sem ga zasačil, ko se je med delom skrivaj oziral na - me. Kaj se je pač zgodilo z dečkom? Premišljujočemu to zagonetko z vajencem, prišlo mi je na misel sumljivo vedenje zdravnikovo na cesti in misel mi je kakor iskra šinila v glavo, kaj ko bi bil zdravnik podkupil dečka, da me tako lokavo opazuje.

Sklenil sem stvari priti do dna ter vprašal vajenca, ako ga je zdravnik Bernardo klical k sebi, ko mene ni bilo doma.

Deček je zardel ter nekaj mrmral, končno pa je rekel, da ne. Nikoli se mi do takrat ni zlagal in

dasi sem dobro vedel, da mi sedaj ni povedal resnice, nisem ga hotel za besedo prijeti in tudi nič nisem hotel pokazati, da bi dvomil nad njegovo resnicoljubnostjo. Sploh mu gledé tega ne bi bil mogel priti do živega.

Skoro bi bil že pozabil na to, toda od tukaj sem čestokrat opazil, kako deček skrbljivo pazi na-me. Začetkoma sem odganjal to misel kot neopravičeno domnevanje. Pippo mi je vedno zvesto služil. Moral je morda biti kak drug vzrok njegovemu nenavadnemu vedenju.

Toda kmalu sem sprevidel jasno, da me moje slutnje niso varale. Dečkovi nameni so mi bili jasni. Imel sem izdajalca v svoji hiši in ta izdajalec je bil Pippo.

Večkrat me je mikalo dečku par gorkih priložiti ter ga zapoditi, toda premislil sem se, to bi bilo preveč pikro in za me brez koristi. S tem bi bil vajenca le še bolj ogorčil in doktorjevega zasledovanja bi se vkljub temu ne bil otresel, ker on bi bil v svoji lokavosti lahko našel druga pota in druga sredstva, da doseže svojo namero. Poled tega so govorili za dečka še posebni razlogi. Moj vajenec je bil edina podpora svoji bolni materi. Znano mi je bilo, da svojo tedensko plačo vselej naravnost in vso nese materi; najbrž da je bila ta njegova ljubezen do matere in skrb za njeno podporo kriva, da se je vdal doktorju, od katerega je pričakoval nagrado za svojo mater.

Vedno v skrbeh in strahu, da bi vkljub vsi svoji pazljivosti tujčeva tajnost ne prišla na dan, sklenil sem uničiti izročeno mi pismo, kakor hitro mogoče. Ali ima list kako vrednost ali nobene, treba ga vzeti iz predala in sežgati ga v ognju, četudi Pippo vse to vidi. S tem mu tem jasneje pokažem, da nimam ničesar skrivati pred njim. Vendar bolj varno bo, ako ga pošljem po opravkih ter da poslednjo voljo umirajočega srčno in z vso slovesnostjo dovršim.

Odprl sem predalce, kjer je bila skrita skrivnostna listina. Bila je zavita in zapečaćena ravno tako, kakor tedaj, ko mi jo je izročil umirajoči tujec z naročilom, naj jo sežgem. Kako sem izvršil njegovo naročilo? Stresel sem se od strahu, boječ se, da bi ne zagledal prikazni mrtvega tujca, grozečo mi tam iz kota, kjer je nedavno hropeč izdihnil svojo dušo.

Nažgem svetilnico. Moj sklep je gotov. Ah, ali bi vendar ne bilo prav, ko bi prebral pismo, preden je vničim, in ga sploh več ne bo mogoče čitati? Tu je nekak pečat na pismu. Morda je to pečat Medicjevcev? Poglejmo! Proč skušnjavec prostaški! Dolžnost moja je jasna, beseda moja je dana. Prokletsvo me mora zadeti, ako prelomim svojo slovesno obljubo. Čemu torej še oprezujem. Tukaj je ogenj! Torej! — Toda čuj, koraki se slišijo v prodajalnici. Jaz stisnem

ogoreli list ter ga skrijem zopet v predal. Zvečer hočem sežgati še drugo, takrat me ne bo nihče motil pri tem delu.

Nekdo je stopil v mojo prodajalnico. Stal je za menoj. Obrnem se in zagledam — doktorja. Ali je morebiti kaj opazil? Skoro da nič, saj je tako miren kakor po navadi, tako prijazen, kakor je bil vedno poprej. Zopet mu je bilo treba očistiti lanceto.

Istega popoldne vstal sem od sieste in grozno me je bolela glava in vsi udje so bili, kakor da niso moji. Čut mučne utrujenosti me je obvladal. To je bilo za-me nekaj do sedaj nenavadnega. Nisem se namreč spominjal, da bi bil dva dni bolan v celem svojem življenju. Narava me je oblagodarila s krepkim zdravjem ter me zavarovala vspešno pred napadi raznih bolezni.

Hotel sem premagati svojo bolezen in šel sem v prodajalnico, da se lotim dela, ki je vse vprek na-me čakalo. Silil sem se z delom morda eno uro, tedaj pa me je zbolelo na sencih in hipoma se mi je zvrtilo v glavi, tako da se nisem mogel vzdržati na stolu in sem padel na tla. Z največjo silo sem se zopet zravnal na noge ter poskusil iti na vrh po stopnjicah v svoje stanovanje. Bolečine v glavi so bile vedno hujše, moči so mi vidno pešale. Na stopnjicah omahnem in padem. Nekaj časa sem ležal popolnoma onemogel, kakor v nezavesti. Kaj se je zgodilo z menoj, kaj je bilo vzrok moji nenadni bolezni?

Grozna slutnja se je hitro spremenila v resnico, da me je smrtonosna bolezen objela v svoje ledeno naročje. Bil sem prepričan, da sem našel kugo. Dobil sem jo od one usodne listine, ki sedaj zapečati tudi moj pogin. Poskusil sem zopet vstati in z veliko težavo se mi to posreči. Nikdar še nisem tako težko stopal po stopnjicah, ki vodijo v mojo spalnico. Tam pa sem padel na posteljo ter se vil v groznih mukah.

Pippo se je vrnil v prodajalnico. Poklical sem ga in dal mu ista povelja, kakor tedaj, ko je tujca bolezen napadla pod mojo streho. „Hiti k sv. Marku, Pippo, in pokliči fra Dominika, poišči tudi dr. Bernarda. Zelo sem bolan in bojim se, da bo treba umreti.“

Kake sile je bilo treba, da sem prišel v posteljo! Mislil sem, da nikoli več sam ne pridem do sobe. O moj Bog, kako sem živel in sedaj bo treba umreti — umreti in iti za tem usodnim mi tujcem v nepoznano deželo. Za tujcem, čegar zadnje volje v svoji nemarnosti nisem dopolnil. Kaj bo zdaj s to listino? Jaz nikakor več ne morem v prodajalnico. Za milijon piastrov ne kupim več moči, da bi še enkrat prišel do svoje pisalne mize; ali bom sploh še kedaj živ šel po teh stopnjicah doli? Oh, umreti moram in stopiti pred Sodnika z dušo onečasšeno s prelomljeno dano besedo! Oj ta morilna skrb! Ali moram umreti,

preden opravim spoved? Moja stara postrežnica Margareta je uprav sedaj šla za par tednov obiskat svoje sorodnike na deželo. Sam sem bil, sam in od kuge napaden. Glava mi je kar gorela in oči so se mi topile. Gledal sem kakor zkoz gost dim in ustne so se mi sprijemale. Silna žeja me je nadlegovala.

Kdo mi dá vode, da si zmočim svoj ožgani jezik in ohladim svoji razbeljeni senci?

Kaj ropota pred vrati? Doktor je prišel in fra Dominik, oba sta tukaj. Hvala Bogu! Zdravnik mi ponudi hladilne pijače, pil sem z vsemi silami. Dobil sem zopet novih močij, videl sem zopet bolj jasno pred seboj. Fra Dominik je prosil zdravnika, ko je izvršil svoj posel, naj zapusti za nekaj časa sobo.

Oh, hvala Ti, dobrotljivi Odrešitelj, ki si mi delil milost, da sem se spovedal svojih grehov ter da si mi jih odpustil! Listina je bila v varnosti, ako jaz umrjem, obljubil mi je fra Dominiko, da jo on sežge.

Zopet se mi je shujšalo. Bolečine v glavi so skoro neznosne. Dim se vlači zopet okrog mojih oči, glas mi vidno peša.

Kje je zdravnik?

Zopet so mi dajali hladilne pijače, ki pa meni to pot ni več donesla hladila. Ogenj se je bliskal pred mojimi očmi in zvonovi so mi brneli po mojih ušesih. Bolečine so bile vedno silnejše, naposled so postale neznosne. Usmiljeni Bog, pomagaj mi! Zatisnil sem oči, zavest se mi je izgubljala in padal sem, padal vedno globočeje...

(Konec pride.)

Politični razgled.

Boj proti paragrafu 14. Tacega pa že dolgo nismo doživeli! Vsi liberalni in radikalni Nemci so na nogah proti vladi, ker je po paragrafu 14. državne ustave brez državnega zbora zvišala davek od sladkorja. Toda ves krik in vik po nemških mestih in vaseh je le smešna komedija. Le poslušajte! Dne 27. sušca 1897 je imel državni zbor po novih volitvah prvo sejo, toda nemški levičarji so tako dolgo kričali, da je vlada že 2. junija poslala poslance domov. Dne 23. septembra 1897 se je državni zbor zopet sešel in tedaj so se vršili pretepi in škandali v zbornici do 28. novembra. Dne 12. sušca lanskega leta je prišel zopet ropotati klepetec nemške obstrukcije in to je trajalo do 13. junija. Na jesen je vlada še enkrat poskusila srečo, a ni šlo. Že 1. februarja letošnjega leta so se zaprla vrata poslanske zbornice. In od tega časa sploh niso bili poslanci več poklicani na Dunaj. Ker pa država potrebuje davke, in druge stvari, mora si vlada pomagati ravno s tistim paragrafom, katerega so liberalni Nemci sami sklenili leta 1867. Kdo je torej kriv, da vlada pobira davke brez dovoljenja državnega zbora?

Nemci sami, ki so s svojo nagajivostjo in surovo silo razbili državni zbor. Za kaj pa se gré liberalnim Nemcem? Jezi jih, da niso na konju, ampak da so Slovani s katoliškimi Nemci v večini, na katero se mora vlada opirati. Radi bi zopet dobili vajete v roke. Ker pa tega ne morejo z lepo dobiti, poslušajo pa z grdo, s silo. Sicer pa so samo liberalni advokatje, profesorji, fabrikantje pa časniki, ki hujskajo ljudstvo proti vladi in Slovanom. Pametni Nemci sami pravijo, da je vse le komedija. Seveda, mnogi ljudje jim pa le verujejo, da hočejo Slovani Nemce na mah odreti. In vendar se nam Slovanom tudi sedaj prav nič bolje ne godi, kakor nekdanj. Treba bo še mnogo bojev in truda, predno dobimo toliko pravic, kakor jih imajo Nemci, Mažari in Italijani.

V Srbiji gre vse narobe. Bivši kralj Milan je pred leti odložil kraljevsko krono, nabral nekaj milijonov ter se kratkočasil po Parizu in drugih mestih. Ko mu je denar pošel, vrnil se je zopet v Belgrad in od tedaj ni več miru v Srbiji. Milan sploh ni nikdar bil od srca udan svojemu ljudstvu, zato si je nakopal vedno več sovražnikov. A te je začel povsod preganjati in zapirati. Povod je dobil zopet nedavno, ko je neki Knežević nanj streljal. Vendar pa ves svet trdi, da je bil ta napad le podkupljen. S tem so hoteli le tiste može spraviti s pota, ki tako ne plešejo, kakor zahteva maščljivi Milan. Bal se jih je, ker so mu živa vest, ki ga povsod spremlja, kakor senca. Nekaj jih je že obsojenih, a mnogi pridejo še na vrsto. No, Hrvat pravi: Svaka sila do vremena. Saj so še mogočnejši gospodje na zemlji, ki bodo tudi Milanu stopili na prste, če bo preveč rogovilil.

V Belgiji so te dni dobili novo ministerstvo. Prejšnje je moralo odstopiti, ker se poslanci niso mogli zjediniti glede volitev. Socijalni demokratje in liberalci seveda tudi z novo vlado ne bodo zadovoljni, ker novi ministri so zopet odločni katoliki. Nova vlada je obljubila, da bo izvedla volilno preuredbo in pa rešila vojaško vprašanje.

Cerkveni letopis.

Zlata maša in tri zlate poroke.

V nedeljo dne 6. t. m. obhajala se je v Škocijanu pri Mokronogu na Dolenjskem redka slavnost. Občepriljubljeni škocijanski župnik veleč. g. Janez Germ je praznoval petdesetletnico svojega mašništva. Škocijanci, med katerimi zlatomašnik vspešno deluje že 25 let, slavili so ta dan kot velik farni praznik. Vse je bilo v mlajih in zastavah; zvečer ob krasni razsvitljavi mična podoknica jublantu; v nedeljo ob slavnosti sami na tisoče ljudi iz domače in sosednih župnij; le majhen del je mogel biti pri slavnosti v cerkvi, v katero je zlatomašnika spremljalo 20 duhovnikov, več sorodnikov, ter lepa vrsta belo oblečenih deklic. Po lepem in primernem cerkvenem govoru opravil je osiveli zlatomašnik presveto daritev s toliko mladeniško živahnostjo, pevske točke odpel s tako krepkim in zvonkim glasom, da so ga vsi navzoči občudovali. Nekaj posebnega, kar menda še ne ob taki priliki, pa se je zvršilo po končani sv. maši: zlatomašnik blagoslovil je zakonsko

zvezo treh parov škocijanskih faranov, ki so ta dan praznovali svojo zlato poroko. Imena zlatoporočencev so: Povšič Andrej (r. 1831) in Marija (r. 1829) iz Čučje mlake; Šinkovec Janez (r. 1819) in Marija (r. 1829) iz Zagrada; Cvet Janez (r. 1824) in Uršula (r. 1828) iz Teič. Solzé veselja so igrale starčkom v očeh, ko jih je zlatomašnik v kratkem, a pristrčnem govoru opominjal, naj se današnji dan ž njim vred Bogu zahvalijo za vse prejete dobrote, zlasti pa za milost, da jim je dal ućakati tako visoko starost; prizadevajo naj se pa tudi še ta kratka leta, katera jim je namenila božja previdnost, obraćati v nabitranje dobrih del, da bi tako enkrat vsi skupaj nad zvezdami Boga hvalili in ćastili! — Zlatoporoćenci so še vsi vrlo krepki in zdravi, dasiravno štejejo vsi skupaj celih 434 let; z župnikom zlatomašnikom vred pa celo 510 let! — Ta nenavaden slućaj, da so se z zlato mašo vred obhajale ob enem tudi tri zlate poroke, gotovo ohrani Škocijancem prvo nedeljo meseca avgusta l. 1899. do poznih let v živem spominu! — Duhovnikov, ki so v dobi 25. let, odkar župnikuje zlatomašnik v Škocijanu, službovali pod njim kot kapelani, še živi 16, eden pa je umrl, namreć Franc Stupica; še živeći pa so (po vrsti, kakor so službovali): Voglar Jožef (sedaj župnik v Sodražici); Koželj Mihael (sedaj župnik v Podbrezji); Pekovec Jožef (sedaj kurat v Lomu nad Trzićem); Varl Tomaž (kapelan na Raki); Borštnar Jožef (župnik v Št. Petru pri Novem mestu); Lotrić Leo (župnik v Zlatem polju); Barbo Mihael (župnik v Beli Cerkv); Romě Jožef (župnik v Podzemlji); Golob Janez (župnik na Primskovem); Košir Franc (župnik na Colu); Avsec Franc (župnik v Brusnicah); Schiffrer Gustav (župnik v Borovnici); Smolnikar Luka (stolni vikar v Ljubljani); Bojanec Anton (kapelan v Škocijanu); Volk Ivan (kapelan v Veleševem); Kos Matevž (kapelan v Škocijanu).

Ti duhovniki poklonili so v znamenje hvaležnosti in v spomin na ta dan zlatomašniku krasno vezano mašno knjigo; a najlepša vez med zlatomašnikom in njimi pa je shranjena v njihovih srcih, namreć vez globokega spoštovanja, iskrene ljubezni in odkritosrćne hvaležnosti! — Spominjali pa so se jubila tudi drugi mnogobrojni njegovi ćastilci na razne naćine; novomeški prošt, milost. veleć. g. dr. Sebastijan Elbert poćastil je slavnost s svojo navzoćnostjo; preć. dekanijska duhovščina prihitela je v velikem številu skazat mu svojo ljubezen in spoštovanje; sorodniki, med njimi brat, dve sestri, nećaka M. Germ in I. Germ, prvi duhovnik na na Koroškem in drugi dobro znani akademićni slikar, so bili še prav posebno veseli tega visokega praznika. Došlo je tudi već brzojavnih in pismenih pozdravov, med drugimi pristrćna ćastitka od Nj. eminence kardinala Missije.

S kratka, bil je redek, nenavaden dan, tako da ne ostane samo vsem, ki so se ga vdeležili, trajno v spominu, temveć da je ob njem tudi vsem kipela in še kipi pristrćna želja proti nebesom: Bog vsemogoćni daj v vsakem oziru zlatemu gospodu ućakati tudi bisernega jubileja, nad zvezdami pa mu pripravi zasluženno zlatobiserno krono!

Po enem „oćenašu“.

Ćez gorsko sedlo je vodila v dolino strma pot, po kateri se je moglo voziti samo z volmi in se to le jako previdno. Na najbolj nevarnem mestu dal je ondotni pobožni posestnik postaviti križ, pred križ pa debel kamen, ki je vabil popotnika, naj tu pred Križanim opravi pobožno kratko molitvico. In prav pogosto je bilo videti tu kako poćivajoćo ali molećo osebo. Nekega dně pripelje memo kmetić teško obložen voz; pri križu po svoji stari navadi ustavi svoja volićka; potem poklekne in odmoli svoj „oćenašu“. Pripravljalo se je ravno k nevihti; grmelo je in treskalo. Kmetiću pravi nekaj v srcu — morda je bil njegov angelj varuh — naj pridene danes se en „oćenašu“. Posluša notranji glas, odmoli, potem vstane in hoće pognati voli dalje. Kar se strašno zabliška in strela udari v borovec, ki je nekoliko korakov pred njim stal ob potu, ter ga razcepi do tal. Bilo je treba nekoliko minut, da se kmetić zavé od silnega strahu. V dolini pripoveduje svoj dogodek. Kmetje gredo gledat na mesto, kjer je udarila strela, in najdejo, da je bil borovec od tistega kraja, kjer je stal mož ob ćasu, ko je treščilo, ravno toliko oddaljen, kolikor se potrebuje, da se zmoli en „oćenašu“ in ena „oćešćenamarija“.

„Zame je umrl.“

Kmalu po severoamerikanski državljanski vojski obiše nek popotnik vojaško pokopališće v Nashvilli. Tu zagleda moža, ki je sadil cvetlice na nek grob. Popotnik stopi bliže in vpraša: „Ali leži tu zakopan vaš sin?“ — „Ne!“ odvrne mož. — „Morda brat?“ — „Ne!“ — „Komu pa torej sadite te rože, će smem vprašati?“ — „Vidite,“ odgovori oni, „jaz sem živel tedaj, ko je izbruhnila vojska v Illinois in sem bil poklican med vojake. Ker sem bil reven in nisem imel nikogar, ki bi ga poslal mesto sebe v vojsko, sem moral iti sam. Vse je bilo že pripravljeno in vzal sem že slovo od žene in otrok. Tu pride k meni prijatelj ter mi pravi: „Ti imaš veliko družino, ktere ne more preživeti sama žena, zato pojdem jaz mesto tebe v vojsko.“ Pristrćno sem ga zahvalil. In ta velikodušni prijatelj je padel v vojski pri Chikamonga. Odkar sem to zvedel, nisem miroval, da sem si prihranil za pot, sem prišel sem in sedaj mu hoćem vsaj grob okrasiti.“ — Po teh besedah vzame mož desko, na kateri je bilo napisano: „Padel je zame!“ in jo pritrdi nad grobom. Ali je mogoća še veća žrtev prijateljska? Ravno te besede obrnemo lahko na Zvelićarja, ki je tudi za nas vse umrl.

Skrita moževa denarnica.

V vzhodno-pruski pokrajini Letzen pride neki dan popotni urar v hišo nekega rokodelca. Bila je sama žena doma. Na njegovo prigovarjanje mu dá v popravu staro uro, ki že leta in leta ni šla. Ta jo vzame in gre. — Pa glej ga spaka, poštenu urar pri-nese drugo jutro nazaj uro in usnjato denarnico, v kateri je bilo kakih dvajset goldinarjev: „To sem našel v uri, ko sem jo popravljaj“ pravi urar. Žena je spoznala, da je imel mož skrivno hranilnico, ker mu je ona preveć gledala na prste. — Razume se lahko, da je bil mož jezen na urarja, razume se pa tudi, da je žena od sedaj možu še bolj gledala na prste.

Slovenski novičar.

Kranjsko.

(Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji. Pre-meščeni so čč. gg.: Peter Mohar iz Mošenj v Rovte; Frančišek Bleiweis, katehet pri uršulinkah v Škofji Loki, v Mošnje; Ant. Čadež od Sv. Trojice pri Mokronogu kot katehet k uršulinkam v Škofjo Loko; Ivan Kramar, novomašnik, k Sv. Trojici pri Mokronogu; Avgust Schauer iz Koprivnika pri Kočevju v Stari Log pri Kočevju; Josip Gliebe iz Kočevja v Koprivnik; Josip Demšar, novomašnik, kot kapelan v Kočevje; Iv. Mihelčič, župni uprav. v Zatičini, kot kapelan v Slavino; Ivan Pelc, kapelan v Hrenovicah, kot eksposit na Ubeljsko; Ivan Medved, iz Dobrnič v Št. Lovrenc ob Temenici; Alojzij Jerič, novomašnik, v Dobrniče; Anton Poljšak iz Sostrega na Trato; Henrik Bukowitz, novomašnik v Sostro; Jurij Karlin iz Črnomlja na Vrhniko; Ivan Florijančič, novomašnik, v Črnomelj.

(„Naša straža“) ima doslej ustanovnikov v Ljubljani 38, na ostalem Kranjskem 41, na Štajerskem 35, na Koroškem 11, v Istri 13, na Goriškem 7, v Trstu in okolici — 2 in v raznih krajih 6. — Letnikov ima „Naša straža“ na Kranjskem 446, na Štajerskem 264, na Koroškem 113, na celem Primorskem 68, na Dunaju 21, v Gradcu 16 in v raznih krajih 6. Skupno število vseh članov je doslej 1087. Društvo je posredovalo z uspehom v 20 slučajih. — Vsekako ima društvo zdravo podlago, treba je nadaljevati krepko organizacijo, da bode raslo zanimanje za „Stražo“.

(Umrl je) dne 31. julija opoldne v Olomucu preč. g. dr. Friderik vitez Premerstein, stolni kanonik olomuškega kapitelja, papežev hišni prelat in apostol. protonotar. Porodil se je l. 1833 v Ljubljani, kjer je dovršil svoje študije in bil l. 1858 posvečen v duhovnika. Pastiroval je potem dalje časa kot kaplan in župnik v raznih župnijah. Leta 1870 mu je bil podeljen Wollwiz-Flachenfeldov kanonikat, l. 1881 je bil imenovan za kanonika v Olomucu. Pokojnik je bil član znane idrijske rodbine Premersteinov. R. I. P.

(Oběni zbor družbe sv. Cirila in Metoda) je bil letos dné 3. avgusta na Vrhniki. Vse se je vršilo, kakor običajno druga leta; samo pri volitvi so kranjski liberalci priredili prežalosten prizor: odbacnili so dosedanjega velezasluznega blagajnika včg. Antona Koblarja, ker mož noče trobiti v liberalni rog. Torej tudi v to prepotrebno društvo so liberalci zanesli prepír; to je pa že tako hud tobak, da polagoma

menda vsi razsodni Slovenci, zlasti obmejni, spregledajo in spoznajo, kdo na Kranjskem dela zrago.

(Duhovne vaje za gg. učiteljice.) Predstojništvo uršulinskega samostana v Ljubljani ustreza tudi letos kakor navadno željam gg. učiteljic, katere bi se rade udeležile duhovnih vaj. Vršile se bodo letos od 3. do 7. septembra. Gospodičine, ki želijo udeležiti se, naj se oglasijo ustno ali pismeno vsaj do 1. septembra. Drugi ali celo tretji dan ni več mogoče vstopiti.

(Iz Goričice) smo prejeli obširen dopis o petindvajsetletnici, ki se je dne 8. avgusta tam vsestransko lepo vršila. A ker nam je za današnj list zmanjkalo prostora, hočemo ta zanimivi dopis priobčiti v prihodnji številki.

(Z Bleda) nam poročajo: V nedeljo dne 30. jul. je daroval novo sv. mašo blejski domačin čast. gosp. Alojzij Wester, iz znane Danejeve hiše v Zagorinah. Nova maša je bila v prijazni M. B. na otoku, kamor so se svatje med mogočnim streljanjem prepeljali v čolnih z vrta g. Mallnerja. Slavnost je bila v istini prekrasna, največ veselja pa so imeli seveda mati gospoda novomašnika in njegovih sedem bratov ter sestra.

(Poboj.) Dne 30. jul. zvečer je zabodel zločinec Antona Možino, posestnikovega sina iz Zaplane, pred gostilno P. Kavčiča na Cesti ter mu zadal v vrat tako rano, da je v malo urah umrl. — Isti dan po noči so se sprli fantje v gostilni Ivane Končan v Krškem. V pretepu je dobil klobučarski pomočnik Ant. Božič iz Krškega več nevarnih sunkov z nožem in so ga morali prepeljati v bolnico v Brežicah. Tri sumljive so izročili sodišču v Krškem.

(Strela.) V nedeljo dne 30. julija popoldne je strela udarila v poslopje J. Jagodnika v Tominjah na Notranjskem ter užgala. Hiši dveh posestnikov sta do tal pogoreli z vsemi gospodarskimi poslojji. Živino in nekaj drugih reči so rešili. Nevarnost je bila velika za vso vas, ker so hiše večinoma vse s slamo krite in tik jedna zraven druge. Sreča je bila, da ni pihala burja in da so bili precej ljudje na mestu, katerim se je posrečilo ogenj omejiti. Na pomoč je prihitelo tudi gasilno društvo iz Trnovega.

(Potres) je bil dné 5. avgusta zjutraj ob 7. uri 15 minut po več krajih Gorenjskega, zlasti pa po Koroškem. Škode ni napravil.

(Med brate Hrvate) V ponedeljek 14. t. m. ob 2. uri 50. m. popoldne se je odpeljalo okolu šestdeset slovenskih krščanskih socialcev na slavnost karlovškega bratskega društva „Nada“. Ob 7. uri 48 m. zvečer so se pripeljali izletniki v Zagreb, kjer so prenočili. Na kolodvoru v Zagrebu, so jih jako ljubeznjivo sprejeli bratje Hrvatje ter jim nato priredili časten večer. Drugo jutro pridružili so se po-

sebnemu vlaku zagrebških društev v Karlovec. Slavnost se je izvršila nad vse slovesno. Slovence so povsod navdušeno pozdravljali. Izleta so se udeležila odposlanstva: »Slovenska krščansko-socijalna zveza« iz Ljubljane z zastavo, »Katoliško delavsko društvo« na Jesenicah z zastavo, »Društvo sv. Jožefa v Trziču z zastavo, »Slovensko delavsko stavbinsko društvo« in »Delavsko kons. društvo« iz Ljubljane, »Gospodarska zadruga na Češnjici, »Posojilnica« v Starem Trgu in »Del. podp. društvo« v Celju.

(Mesto mrliča — vreča moke.) Iz Št. Petra na Krasu se nam poroča: Dne 5. avg. zvečer ob pol 10. uri pripeljal je na tukajšnje postajo posebni vlak vojake iz Pulja, kateri, kakor znano, ostanejo tukaj 14 dnij na vajah. Pri štetvi izstopivših vojakov so enega pogrešali. Kmalu na to pride drugi vlak in prinese poročilo, da ne daleč od tu leži med tiroma nekaj sumljivega. Takoj so uganili, da je morda vojak padel z vlaka in se ubil. Hitro priredé ročni voziček z mrliško krsto. Ko z vozičkom pridejo na lice mesta, dobé mesto mrliča vrečo moke, katero je ondotni čuvaj s kolodvora spravljal na dom. Bilo je malo jeze, a še več smeha.

(Mati božja na blejskem jezeru) se imenuje drobna knjižica, ki je izšla že v 4. pomnoženem natisku in v kateri se popisuje, kako je nastala božja pot Mater Božje na blejskem otoku. Knjižica stane 12 kr. in se dobiva pri založniku Antonu Turku v Ljubljani.

Štajersko.

(Nemško divjaštvo v Celju.) Dne 9. t. m. odkrili so Slovenci v Celju nagrobni spomenik učenjaka dr. V. Oblaka. Na to slavnost so pozvali tudi češke vseučiliščenike, ki so isti čas ravno mudili se v Ljubljani in na Bledu. Češki vseučiliščeniki prišli so v Celje kakor gostje; došli so, da so navzoči pri slavnosti, katero spoštuje vsakdo, če ni ravno rojen v najbolj divjem kotu Afrike. Toda celjski Nemci so bili drugega mnenja; zavpili so: Celje je nemška posest, nemštvo je v nevarnosti, na noge, na boj v brambo svetih nemških narodnih pravic! Prirejali so torej ob prihodu čeških gostov najgnusnejše demonstracije. Preganjali in izzivali so Čehi in Slovence na kolodvoru, na potu, na pokopališču, v »Narodnem domu«. Palice, polena, kamenje, revolverji, vse je moralo služiti, tako da je tekla kri in da so bilo glave krvave na obeh straneh. Naravno, da se Čehi in Slovenci niso držali kot jagnjeta, da so se stavili v bran. A vprašanje je, ali bi se ne bilo dalo vse to zaprečiti, če bi bile oblasti o pravem času vmes posegle? Ali in v koliko so oblasti svojo dolžnost storile, to bo že preiskava pokazala; ali žalostno je, da Slovenec na svoji rodni zemlji ne sme nastopati kot domačin in gospodar. — Pribiti moramo torej, da so bili

domačini Slovenci in njihovi češki gostje razbojniško napadeni in pretepani, da je po celjskih ulicah besnel popoln upor; prepričani smo, ako bi se kaj takega prigodilo v Pragi ali Ljubljani, da bi bile vse ječe prenapolnjene, med tem ko v Celji nobenega Nemca niso zaprli. Kako so besneli Nemci, dokazuje žalosten dogodek, ki se je prigodil v noči od 9. na 10. t. m. Solicitator Bolha in učitelj Gostinčar sta okoli polnoči odšla iz »Narodnega doma«. Na potu jih napade tolpa razgrajčev in jih jame pretepati. V smrtni nevarnosti pograbitja za orožje in jameta iz revolverjev streljati. Bila sta zadeta dva Nemca. Tolpa je nato Gostinčarja in Bolho strašno razmrcvarila. Gostinčar je smrtno ranjen in oba bi bila ubita, ako bi ne imela revolverjev. — Dogodek v Celji je evropski škandal. Javno mnenje je do skrajnosti razburjeno in stara nasprotstva so se poostрила. Celjski dan ostane vsakemu dolgo v spominu. Danes vpijejo Nemci, pijani svoje zmage, a ne pomislijo, da se na svetu prej ali slej vse maščuje. Naposled pa vprašamo: Kdaj bo konec tega divjaškega sovraštva med narodi?! Toliko časa gotovo ne, dokler bo glas krščanstva glas upijočega v puščavi.

Koroško.

(Nesreča na železnici.) Dne 30. julija po noči ob 1/2 1. uri je na progi Maribor-Celovec skočil s tira brzovlak št. 401. Nesreča se je pripetila na precej ostrem ovinku med Dravskim mostom in postajališčem Rikarja ves blizu Grabštajna. Vlak, katerega vozovi tretjega razreda so bili prenapolnjeni, se je trikrat pretrgal, vsi vozovi razun obeh strojev, so se prevrnili na desno in levo stran nasipa. Prvi trije vozovi so popolno razbiti, ostali deloma narobe prevrnjeni; nepoškodovan ni ostal niti en voz. Do 30 oseb je bilo deloma nevarno, deloma manj ranjenih. Najhuja nesreča se je pripetila pristavu južne železnice Juliju Wallis, katerega so našli stisnjene med dvema stenama in ki je v malo trenutkih umrl. Mrtvega so nadalje našli vojaškega krojača Nečeka. Nevarno ranjenih je še šest ali sedem oseb. Vlak je štel 14 voz in do 230 potnikov. Pomoč je došla primeroma zelo pozno na mesto, ker je bila pretrgana brzovljavna zveza, in so zvedeli o nesreči v Celovecu še le ob 3. uri zjutraj.

(Lopov umoril orožnika.) Iz Šmohora na Koroškem: Na potu iz Višbrij do Greifenburga so našli dne 8. t. m. mrtvega orožnika Stokerja iz Greifenburga in zraven njega nekega neznanega mladega človeka. Orožnik je bil neznanega lopova arctiral v Št. Lorencu. Potoma je lopov orožnika napadel in ga težko ranil. Že ranjen je ustrelil na ujetnika in ga usmrtil. Tudi sam je na potu umrl vsled težkih ran.

Drobtinice.

Koliko časa se živi brez jedi? Človek v normalnem stanju bi vztrajal brez jela 20 dni, tisti ljudje pa, ki so vajeni posta „za stavo“, so vzdržali že 30—40 dni. Konj živi brez vsake krme 25 dni, a imeti mora dovolj vode; če pa ne pije, more živeti le 17 dni; ako je in nič ne pije, živi samo pet dni. Mačka preživi 15—20 dni brez hrane, ako dobi vode. O psih se vé, da so vztrajali že do 30 dni, brez pijače so pa poginili v 20. dneh. Domači zajec vzdrži brez hrane 14 dni, golob 10, vrabec pa samo 2 dni. Vsakega človeka in vsako žival pa prekosé v tem pogledu — krote, ki morejo živeti 2—3 leta brez vsake hrane.

Velika nesreča na železnici. Dne 6. t. m. zvečer okoli 10. ure se je na postaji Juvisy Orge blizu Pariza dogodila velika nesreča. Na postaji je stal ekspresni vlak, a od Pariza pridrvi po istem tiru drugi ekspresni vlak ter se zaleti z vso silo v prvega. Pet zadnjih vóz prvega vlaka je bilo razbitih, 17 oseb ubitih in 73 ranjenih. Vzrok nesreče je bila malomarnost, ker niso pravočasno dali znamenja.

Kako visoko leté ptiči? Zvezdoslovec West je opazil s svojimi aparati ptice selivke, ki so letele v neverjetni višini. Izračunal je, da so se nahajale 8000 do 15000 metrov nad zemljo. Ta števila pa najbrže niso pretirana, ker Newton trdi, da se selivke še mnogo višje vzdigujejo.

II katoliški veri na Angleškem se spreobrne, kakor piše neki Gordon Gorman, vsako leto povprečno 10.000 oseb. Zadnja leta se je spreobrnilo poleg družih tudi 446 anglikanskih duhovnikov, 417 plemenitnikov, 205 častnikov, 162 pisateljev, pesnikov in časnikarjev, 129 sodniških in 90 družih javnih uradnikov.

Krone angleške kraljice. Kraljica Viktorija ima tri krone, katere pa prav malokedaj rabi. Pri zadnjih velikih svečanostih, povodom njenega zadnjega rojstnega dne, je krasila krona njeno glavo samo jedenkrat. Krona, katero je nosila takrat, je stara 40 let in tehta osem unc. Izdelana je iz čistega zlata in posejana z nebrojnimi dijamanti. 2673 belih dijamantov in 523 rdečih dragih kamenov diči krono. Pred to krono je imela kraljica nekak zlat venec, katerega se lahko opazi na njenih prejšnjih slikah. Biserji na tem vencu se prekrasno leskečejo. Ta dijamem in še jeden drugi, ki je onemu prav podoben, se je rabil samo tedaj, kadar je kraljica slovesno otvorila državni zbor, sicer je pa spravljen v nekdanji ječi — v Toweru.

Domača knjižnica.

IX. Spisi Kristofa Šmida.

9. **Ludovik, mladi izseljenec.** — Poslovenil Flor. Hrovat. Novo mesto 1891. J. Krajec. Broš. 20 kr. kart. 30 kr. — Jako lepa knjižica, izvrstno mladinsko berilo! Mati našega Ludovika, ki je bila ob francoski revoluciji iz domovine pregnana, pride med begom do neke vasi na Avstrijskem, da bi se odpočila in kosila. Ludovik gré metulje lovit, tudi kukovica ga zmoti v bližnjem gozdiču, da se preveč oddalji in zgubi. Najde ga pa vrl kmet, ki ga ljubeznivo sprejme in oskrbuje kakor svojega otroka. Nenadno se približajo vojaki in nesrečna mati mora dalje bežati, ne da bi utegnila poiskati zgubljenega sinka; tolažijo in pregovorijo jo s tem, da se je otrok že naprej odpeljal z drugo kočijo. Pozneje zopet Ludovik dobi svoje stariše. Vse to pripovedovanje pa je prepreženo z lepimi in ganljivimi prizori, kakor jih zná slikati le Šmidovo pero. Pač je res, kar v veliki radosti spozná Ludovikova mati: »Bog mi je Ludovika vzel, da mi ga dá pametnejšega in krepostnejšega. Pisan metulj, nezatna živalica, je dal povod celej vrsti dogodkov, ki so bili prava dobrota Ludoviku, pa tudi mnogim drugim ljudem. Mlademu, blagemu možu, majorju je bilo rešeno življenje, revna pa poštena družina, Lovrenec s svojo ženo in otroci je prišel v boljše okoliščine; nam pa je bila zopet odprta pot v ljubo domovino in smemo živeti v gradu naših pradedov. V veliki nesreči sem bila večkrat prav obupana in malosrčna. Zdaj pa spoznam, da višja, neskončno modra in dohotljiva moč vodi osodo ljudi in obrne vse v naš prid. To prepričanje, ta zavest je v vseh krizih in težavah trdna in močna palica, na katero se moramo opirati, da ne omagamo na poti v našo boljšo domovino.«

10. **Hmeljevo cvetje in Marijina podoba.** — Poslov. P. Florentin Hrovat. V Novem Mestu 1882. Tiskal in založil J. Krajec. Broš. 30 kr., kart. 40 kr. — Vrlega učitelja Kopitarja hčerka gré svoji bolni materi nabirat zdravilnega zelišča in gredé si utrga cvetočo hmeljevo vejico ter jo pripne na slamnik. Nenadno pride nepoznana deklica, ki je bila — povest pozneje pové, kako — zgubila svoj klobuček, ter prosi Katinko, naj ji proda slamnik. Za slamnik je pripravljena dati en srebrnik, za hmeljevo cvetje pa, ker meni, da je tako izvrstno ponarejeno in ne naravno, ponudi tri srebrnike, in predno se more Katarina izgovoriti in ubraniti, vrže ji nepoznana deklica denar v košek in zbeži, ker je že poštni rog zatrobil za odhod. Katarina doma spiše lepo pismo, dene vanj denar, kolikor ga je bilo preveč, gre na pošto vprašat, kdo se je vozil, da pošlje nazaj. Bila je gospa Zelendolska; njena hčerka lepo odpiše, pošlje nazaj v dar tri srebrnike, v plačilo poštenosti pridene še tri druge in njena mati dodá šest srebrnikov za holno mater. In če še pristavim, da zta dobra poštarica in blagosrčen zdravnik vse to lepo posredovala in da se je slednjič pokazalo, da je gospa Zelendolska ljubljena tovaršica iz mladih let, sem pokazal jedro te prekrasne povesti, katero štejem med najboljše mladinske knjige; posebno za deklice je to pravi biser. Vsak otrok naj bi jo bral, pa tudi vsaka družina! Radi pritrdimo besedam, katere ob koncu spregovori izgledni učitelj: »Nebrojna so sredstva, katerih se poslužuje Bog, da bi ljudi podučil, poboljšal in osrečil. Pri Ninivljanih se je poslužil buče, ob potu v Jeruzalem nerodovitne smokve, pri nas pa cvetoče hmeljeve vejice ob potu. Vedno naj bo češćeno njegovo sveto ime!«

Tudi druga zgodbica »Marijina podoba« je jako lepa. Božidara, ribičeva vdova, zgubi ljubljenega sina Dragca. V prebitki žalosti jo tolažijo župnik in ji podaré prekrasno sliko žalostne Matere božje, katero dene v zdolbljeno votlino onega drevesa, kjer je zadnjikrat videla svojega sinka, češ, da je to spomenik,

kakor jih druge matere postavljajo na pokopališču... Sinek je prišel nabiraje žir do barke pri bregu Donave; gré vanjo, da bi si jo bolje ogledal, med tem pa odrine in siretej ž njo. Ker ne vé povedati, čegav je, se ga usmili neki dunajski kupec in ga sprejme za svojega. Vrlo se vede, tako da mu dá slednjič hčer za ženo, in ko umrje, si kupi Dragotin grajsčino — in glej, ravno v grajskem gozdu je stalo drevo z ono podobo žalostne Matere božje. Blagi grajsček gré sam v gozd, da odkazuje ubegim kmetom drevesa, katera smejo sekati, in ob tem pride podoba na dan — mati in sin se najdeta! — Ta lepa povestica me tembolj veseli, ker se, kakor že po nekoliko v poprejšnji, čitatelj utrjuje v zaupanju do Matere božje.

Narodno gospodarstvo.

Uzorna zadrúžna pravila.

(Dalje.)

1. Načelstvo.

§ 16. Načelstvo obstoji iz načelnika

odbornikov, katere izvoli občni zbor za eno leto. Načelnik in vsak odbornik mora biti večš pisave in branja.

§ 17. O volitvi načelstva sestaviti je poseben volilni zapisnik, kateri se podpiše po predsedniku občnega zbora in še dveh zadrúžnikih.

§ 18. Načelstvo zastopa zadrugo z vsemi pravicami, katere mu določuje postava od 9. aprila 1873, in podpisuje v imenu zadruge na ta način, da se podpišeta dva uda pod zadrúžno tvrdko.

§ 19. Načelstvo rešuje v svoj delokrog spadajoče stvari v sejah, pri katerih načelnik ali njegov namestnik predseduje, in pri katerih morata razven predsednika biti navzoča vsaj še dva odbornika, da so sklepčne. Sklepa se z navadno (absolutno) večino glasov; pri enakosti glasov odločuje predsednikovo mnenje.

O sejah načelstva se sestavljajo zapisniki, katere morajo vsi navzoči podpisati. Svoje sklepe razglašuje načelstvo po potrebi z oznanili, v uradnici nabitimi.

§ 20. Načelstvo skrbi za redno opravljanje zadrúžnih opravil, posebno v tem, da se vodijo knjige po določbah trgovinske postave, ter da se varno, pod dvojnim zaporom, hrani denar in druge vrednostne listine.

§ 21. Koncem leta sklepa načelstvo knjige in račune, sestavlja bilanco in jo predloži nadzorstvu najpozneje osem dnij pred občnim zborom v pregled.

Račun mora naj manje obsegati:

1. vse dohodke in stroške med letom;
2. posebni račun dobička in zgube;
3. bilanco o stanju zadrúžnega imetja koncem leta.

§ 22. Načelstvo zastopa zadrugo sodno in izvensodno, vodi pravde, sklicuje občne zборе in določuje njih dnevni red.

§ 23. Načelnik podpisuje sam pisma, s katerimi se zadrugi ne naklada nikaka zaveza.

Načelnik vodi in nadzoruje neposredno zadrúžno poslovanje. Vsaj vsaki teden se mora osebno prepričati o blagajničnem stanju; če najde kak nered, mora takoj ukreniti, kar se mu zdi potrebno in nemudoma sklicati sejo načelstva, da o stvari poroča.

§ 24. Poduk, kako se ima opravljati blagajnični in uradni posel, sestavi načelstvo. Zadruga posluje na uradnih dnevih, katere določi načelstvo in jih po svoji previdnosti primerno v društvenem okolišu razglasi.

S sklepom vsakega uradnega dneva napraviti je blagajnični zaključek. Pri tem zaključku mora pristostovati v to določeni član načelstva.

Zaključek blagajničnega dnevnika mora izkazovati tisti znesek, ki se resnično nahaja v društveni blagajni. O poslednjem se mora član načelstva osebno prepričati.

Gledé službe na uradnih dnevih se člani načelstva vrstijo po vspredu, katerega določi načelstvo.

§ 25. Potrdila o prejemkih v imenu zadruge morajo brez izjeme biti podpisana od dveh udov načelstva, da so veljavna nasproti zadrugi.

§ 26. Če je načelnik začasno zadržan, opravlja njegove posle tisti ud načelstva, katerega določi sam načelnik. V slučaju stalnega zadržka, izstopa ali smrti posameznega uda načelstva morajo se udje načelstva za čas do prihodnjega občnega zbora po skupnem sejem sklepu načelstva in nadzorstva (§ 35.) nadopolniti in skrbeti, da se novi ud načelstva vpiše v zadrúžni register.

§ 27. Načelstvo sploh, kakor vsak posamezni ud načelstva, se more odstaviti vsaki čas sklepom občnega zbora, ako je ta predlog bil na dnevnem redu.

§ 28. Udje prvega načelstva so:
načelnik: (ime)
odborniki: (imena)

Legitimujejo jih ta pravila.

Prihodnji člani načelstva poverjujejo se po zadrúžnih volilnih zapisnikih občnega zbora (§§ 16 in 17) odnosno načelstva in nadzorstva (§ 26).

Člani načelstva morajo se takoj naznaniti pri trgovinski sodnji za vpis v zadrúžni register; naznanilo priložiti je njih legitimacija.

2. Občni zbor.

§ 29. Redni občni zbor se sklicuje enkrat v letu in sicer do konca meseca marca; izvanredni občni zbor se sklicje, kadar se to načelstvu ali nadzorstvu potrebno zdi, ali če to od načelstva zahteva deseti del zadrúžnikov v posebni pismeni vlogi z izrečno navdvo predmetov posvetovanja in sklepanja. Dan, ura, kraj in dnevni red občnega zbora razglasiti je osem dni prej v (ime časopisa) v (kraju) izhajajočem in še v drugih listih, če načelstvo odnosno nadzorstvo (§ 35.) to kot potrebno ali umestno spozna.

Če pa zgoraj navedeni list preneha, določi načelstvo skupno z nadzorstvom tisti list, v katerem se ima v bodoče občni zbor razglašati ter naznani to svojim članom z oznanilom, nabitim v uradnici, in pa, če to kot potrebno spozna, tudi z oklicom pred župno cerkvijo v (kraju).

§ 30. Predmeti sklepanja občnega zbora so:

1. sprejemanje pravih,
2. razdružbe in likvidacije zadruge,
3. potrjevanje letnega računa,
4. splošne načelnosti in nadzorstva,
5. odločanje načelnosti in nadzorstva.

§ 31. O občnem zboru se sestavi zapisnik, kateri se podpisuje po predsedniku občnega zbora in še dveh zadrudnikih.

O vsilnosti načelnosti (načelnika in odbornikov) se sestavi poseben zapisnik (§ 17).

§ 32. Vsak zadrudnik ima pravico glasovati pri občnem zboru o vsaki v § 30. navedenih točkah in ima en glas. Zadrudnik, ki se ne udeležijo občnega zbora, zamoreno biti zastopani po drugih zadrudnikih na podlagi zakonito napravljenih posvetnih pooblastil. A vsak zadrudnik sme le jednega drugega zadrudnika zastopati.

§ 33. Občni zbor sklepa veljavno, če je zastopan najmanj deseti del zadrudnikov. Ako bi tega ne bilo, mora se razpisati v treh tednih drugi občni zbor, kateri sme brezpogovorno sklepati. Sklepa se z nadpolovično večino glasov; pri enakosti glasov odloči mnenje predsednikovo.

Če gre za razdružbo zadruge, morata biti zastopani najmanj dve tretjini zadrudnikov in morajo glasovati vsi letniče navzočih za to, da se društvo razdruži, sicer je sklep neveljaven.

Ako pri prvem občnem zboru nista zastopani dve tretjini zadrudnikov, mora se v treh tednih sklicati drug občni zbor, v katerem se potem veljavno sklepa s tremi četrtinskimi glasov brez ozira na število udeležnikov.

Glasuje se, kakor določa predsednik.

Sklepe vsakega občnega zbora razglašuje načelnstvo z oznanili, v uradnici nabitimi.

§ 34. Vsak zadrudnik sme pri občnem zboru staviti predloge, kateri niso na dnevnem redu.

O teh predlogih pa ne more občni zbor precej sklepati, ampak le odloči, če se sploh vzamejo v pretek, da se o njih poroča v prihodnjem občnem zboru.

3. Nadzorstvo.

§ 35. Nadzorstvo obstoji iz

članov, ka-

tere izvoli občni zbor za eno leto. Izvoliti se sme vsak zadrudnik, če ni član načelnstva. Nadzorstvo izvoli iz svoje sredine predsednika in druge poslovničke in določi svoj poslovni red. Sklepa z navadno (absolutno) večino glasov. Da je sklepčno, morajo biti vsi člani vabljeni k seji in se iste vsaj trije udeležiti. Seje sklicuje predsednik ali njegov namestnik. O seji napraviti je zapisnik, katerega podpisujejo vsi navzoči. Delokrog nadzorstva je isti, katerega določajo ta pravila in §§ 24 in 25 zak. 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak. V kolikor določuje po teh pravilih načelnstvo sporazumno z nadzorstvom, se ima to zgoditi v skupni seji, pri kateri predseduje načelnik zadruge ali njegov namestnik in pri kateri morata razun predsednika navzoča biti vsaj dva člana načelnstva in dva nadzorstva. Pri enakosti glasov odločuje mnenje predsednika.

Skupne seje sklicuje zadrudni načelnik.

IX. Hranilne vloge.

§ 36. Členi hranilnih vlog veljajo naslednja pogoja:

1. Obresti se računajo od prvga dneva vlaganja vsakega meseca in do konca meseca, po katerem se te vloge izplačajo. Načelnstvo sme določiti izjeme.
2. Obresti zapadajo dné 31. decembra vsakega leta v plačilo. Med letom se obresti le tedaj izplačajo, če se za jedeno vzdigne tudi vsaj kapital. Nezdigniete obresti se koncem decembra vsakega leta popolnijo glavnici in kakor poslednja obrestina.
3. Vlagatelj sprejme o svoji vlogi hranilno knjižico, v kateri je sprejem vloge potrjen s podpisom dveh udov načelnstva. Na hranilni knjižici morajo biti razvidna zadrudna terdika.
4. Hranilna knjižica se glasi na ime vlagatelja in se izplača le temu samemu ali pa njegovemu pooblaščenecu. Kot pooblaščenec vlagatelja se smatra vsak, kdor je v posesti hranilne knjižice, in tedaj posojilnico ne zadeva nikaka dolžnost, preiskovati ali presojevati legitimacijo vzdigovalca, razun če je na knjižici sami na zahtevanje vložnika zabeležen poseben pridržek, ki nalaga posojilnici dolžnost, preiskovati legitimacijo (pravico) vzdigovalca k sprejemu vloge. Ta pridržek pa mora biti po zadruzi zabeležen v glavni knjigi hranilnih vlog in pa v hranilni knjižici sami; v poslednji s pravilno podpisanim potrdilom zadruge.
5. Izplačila hranilnih vlog se odklonijo:
  - a) radi sodniške prepovedi,
  - b) če je vpeljana amortizacija knjižice.

§ 37. Obresti od hranilnih vlog določa načelnstvo sporazumno z nadzorstvom primerno denarstvenim in časovnim razmeram.

Če se spremeni obrestna mera v škodo vložnikom, se mora ista vsaj eden mesec, preden stopi v veljavo, na v § 29. označeni način javno razglasiti, s pristavkom, da je vložnikom na prosto voljo dano, v primernem roku, kateri pa mora prej poteči, nego stopi sprememba v veljavo, svoje vloge vzdigniti.

§ 38. Hranilne vloge se morajo, ako se jih vzdigne, odpovedati po določbah načelnstva, katere morajo biti razglašene po v uradnici nabitih oznanilih.

Vsaka odpoved se mora zaznamovati v glavni knjigi hranilnih vlog, v posebni zapisni knjigi („skadenci“) in pa v hranilni knjižici, na kateri mora potrditi odpoved tudi posestnik knjižice.

Po preteku odpovednega roka se hranilna vloga ne obrestuje več.

Če se izplača cela hranilna vloga z obrestmi vred, pridrži zadruza hranilno knjižico in se ista bodisi s predorom ali s prečrtanjem njene vsebine s črnilom, jasno označi kot neveljavna ter potem mej posojilničnimi spisi brani.

§ 39. Hranilne vloge zastarajo v 30 letih od tistega dne dalje, ko se je na zadevno hranilno knjižico zadnjikrat kak znesek vložil, ali pa bodisi na glavnici ali na obrestih vzdignil. Zastarane hranilne

vloge zapadejo na korist združnemu rezervnemu zakladu.

X. Tekoči račun in inkaso.

§ 40. Zadruga sprejema denar v tekočem računu in oskrbuje za svoje člane inkaso po določilih, katera sestavi načelstvo v sporazumu z nadzorstvom. Zneski, katere sprejema zadruga potom inkaso za svoje člane, se smatrajo kot vloge na tekoči račun in se tedaj v tem smislu vključijo.

XI. Oskrbovanje kmetijskih potrebščin.

§ 41. Zadruga sme del svojega tekočega denarja porabiti v ta namen, da naroča na račun svojih članov kmetijske potrebščine, vzlasti umetna gnojila in semena. Zadržniki-odjemalci jej imajo povrniti zadevne stroške s primernimi nakladami za obresti in upravne stroške. Iz rezervnega zaklada se smejo tudi nabavljati in vzdrževati kmetijski stroji v ta namen, da se proti gotovi odškodnini prepuščajo združnikom v porabo.

XII. Razsojanje preprirov.

§ 42. Prepire med združniki, med združniki in načelstvom ter med načelstvom in nadzorstvom, razsoja končno občni zbor. Ravno tako razsoja končno občni zbor različna mnenja o pomenu posameznih določil teh pravil.

Za smeh in kratek čas.

(Šaljiv tat.) — Sluga nekega častnika v Tilsitu je pred vratmi snažil hlače in suknjo svojega gospoda. Približa se mu tujec, zapiše na listek nekaj besed, dene v kuverto, prosi slugo, naj listek nese gospodu v sobo. Častnik bere: „Če se posreči, dobro; ako ne, tudi dobro!“ Takoj pošlje slugo, naj vpraša tujca, česa želi. Toda tujec je med tem zginil. Sluga se vrne v sobo v solzah: „Gospod, posrečilo se mu je. Odnesele je hlače in suknjo.“

(Prevestno.) — Šef: „Kaj, šele sedaj, ob pol desetih prideš v prodajalnico?“ — Učenec: „Gospod, saj ste rekli včeraj, da mora pustiti nižji višje vedno naprej, zato sem čakal, da ste vi prej prišli, nato šele jaz.“

Besedni uganki.

I.

1 2 3 4 5 6 7	slov. časopis,
2 3 5	rastlina,
3 5 3	žensko krstno ime,
4 3 7	ribičevo orodje.
5 6 2	reka v Egiptu,
6 5 3	pritok Donavi.
7 2 3 4	del rastline.

Prve črke, brane od zgoraj navzdol, pomenijo isto, kar prva beseda.

II.

Orožje zovejo ti črke štiri,
S katerim rani te žuželka mala,
Na koncu črko jedno še pridenei
Sad mal beseda bo ti zvala.
Še črki dve pridjati smeš,
Kaj zdaj imaš, li — veš?

Okvir.

Uredi črke v tem okvirju tako, da dobiš v vsoprednih straneh od zgoraj doli in od leve na desno štiri možka krstna imena.

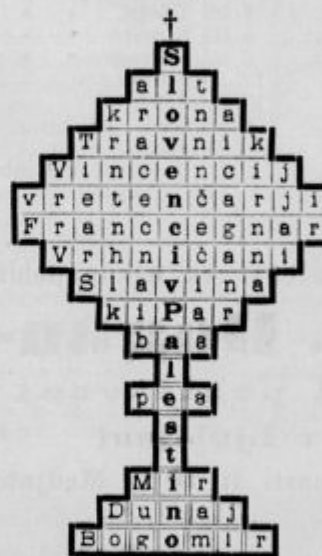
Rešitev ugank v zadnji številki:

Uganka s črkami.

Moli in delaj!

Besedni uganki.

I.

Slovenci, v Palestino!

II.

Vol — bôl — sol — kol.

Vse tri so uganili: Benedikt Karner, uradnik drž. železnice v Šmartnem v Sloven. Gradcu; Ivan Kogovšek, dijak iz Dravelj; Val. Langerholc, posestnik v Virmažah; Janez Kovač, dijak v Škofji Loki; Lavoslav Vitovič v Ljubljani; Andrej Porenta v Virmažah; Terezija Benkovič v Škofji Loki; Franc in Mihael Bokalič v Mengšu; Josip Zorko v Široki Seti, Josip Zajc, v Brišah pri Kolovratu. — I. in III. so uganili: Andrej Snój v Lescah; Jurij Turk, finančni nadstražnik v Narezinah, Lošinj; Franc Gnezda v Javorniku na Gorenj; Josip Zidar, mlinar v Sotli; Gotthard Zupan, agent v Dobu; Ivan Potokar, poštar v Radomlji; Janez Presetnik, cerkvenik v Stožicah; Ivan Vidic v Ljubnem; Matevž Verbič v Kosezah; Ivan Dren, kmečki fant v Ponikvah pri Vel. Laščah; Jožef Pavlin, pri pešpolku št. 78 v Oseku; Jožef Žagar, učenec v Stari Loki; Florijan Engelsberger na Raki; Ivan Jalen in Jožef Kristan v Hlebcah; Fr. Omerza, dijak v Krški vasi; Fran Knez v Št. Juriju ob južn. železn.; Andrej Rusolnik, pismonoša v Kosezah; Alojzij Levstik pri sv. Gregoriju; Slavko Povše v Krojih pri Dolih; Matija Bobnar, župan v Lahovičah in Josip Grom, menjalni čuvaj v Lescah, s telegrafično pisavo. — Samo prvo: Jurij Fermentin in Ivan Dolinar v Škofji Loki; Alojzij Slana, fant v Ključovcih. — Samo zadnjo: Ivan Batič v Žabji vasi pri Poljanah; Fran in Luka Vavpetič v Kamniku; Fran Virant, dijak v Kranju; Fran Bratuša, posest. sin v Rablčji vasi pri Ptuj; Šimen Ferjan, delavec v Lincu (Gor. Avstr.); Avgust Šparovic v Vrbi.

Prihodnja številka »DOMOLJUBA« izide dne 7. septembra 1899 zvečer.

Loterijske srečke.

Dunaj, 5. avgusta:	75	25	36	24	15
Gradec, 5. avgusta:	14	45	9	63	44
Lince, 12. avgusta:	11	44	17	26	2
Trst, 14. avgusta:	56	53	49	69	19

Tržne cene v Ljubljani.

12. avgusta.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica m. st.	9 30	Špeh, povojen, kgr.	— 70
Reč,	7 —	Surovo maslo,	— 90
Ječmen,	6 50	Jajce, jedno . . .	— 2,
Oves,	6 50	Mleko, liter . . .	— 8
Ajda,	8 20	Goveje meso kgr.	— 60
Proso,	8 50	Telečje . . .	— 60
Koruza,	5 80	Svinjako . . .	— 70
Krompir,	2 50	Kostrunovo . . .	— 36
Leča bktl.	12 —	Pišanec . . .	— 50
Grah,	13 —	Golob . . .	— 20
Pisoli,	8 —	Seno, 100 kgr. . .	1 60
Maslo kgr.	95	Slama . . .	1 40
Mast,	— 70	Drva trda, 4 kub. mtr.	6 80
Špeh, svež . . .	— 57	» mehka . . .	4 80

● Redka priložnost za nakup pohištva. ●

Jan. Dogan-a

mizarski pohištveni obrt

v Ljubljani 470 1-1

na Dunajski cesti št. 10 (v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno

zalogo

vsakovrstnega likanega in politiranega

pohištva.

gld. 5.-, 7-50, 10.-, 12.-, 14.-,

Garniture, divane, madrace

7, 14, do 40 gld.

madrace na peresih

8, 9 gld.

dratene madrace

7 gld.

pulte za mašne knjige

itd. itd.

gld. 10.-, 15.-, 17.-.

Naročila se točno izvršujejo.

— Cenilnik s podobami zastoj in franko. —

● Radi obilne zaloge 10 odstotkov ceneje. ●

Lične razglednice

kažočje ljubljanske župne cerkve,

založila je in prodaja

„Prodajalnica

katol. tisk. društva

(M. Mižman)

v Ljubljani

Možitarjeve ulice števil. 2.

— Razuročajalcem da je znanen popust. —

Sladna kava šolske družbe sv. Cirila in Metoda

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikoriij, ampak zahtevajte posod najboljši pridevek k pravi bobovi kavi, ki se vam bo gotovo dopadel, to je iz čiste cikorijske in sladce tvarine napravljena domača

kava in sladna kava

šolske družbe sv. Cirila in Metoda

411 12 20 Dobiva se posod!

sladna kava šolske družbe sv. Cirila in Metoda

Sprejme se

468 1-1

učenec

za mizarski obrt pri Francu Stenovcu v Smladniku št. 53.

C. k. višji rudniški zdravnik

v Idriji

M. U. Dr. J. Štverák

je začel zopet redno ordinovati

13. avgusta.

469 1-1

Sidro

Liniment. Capsici compos.

852 iz lekarnar Richtera-Jeve v Pragi 24-21
 priznana izvrstno bolečine olajšujoče ma-
 zilo je dobiti posodica po 40 kr., 70 kr. in 1 gld. v
 vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh priljubljeno
 domače zdravilo kar kratko kot 759 40-40

Richter-jev liniment s „sidrom“

ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah z
 znano varstveno marko „sidro“ kot pristne.

Richter-jeva lekarna
 pri slatem levu v Pragi.

Kmetiška posojilnica Ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v Knezovi hiši, Marije Terezije cesta števil. 1

obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka
 rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike
 443 8-4 plačuje.

Uradne ure razun nedelj in praznikov vsak
 dan od 8—12. ure dopoldne in od 3—6. ure
 popoldne.

Poštn. hran. urada števil. 828 406. — Telefon števil. 57.

Na prodaj je 459 3-3

posestvo

Kdor hoče poceni kupiti, naj se obrne k Jožefu
 Hočevar-ju na Pušče, 15 minut od kolodvora in
 od Velikih Lašič. Hiša zidana s 3 sobami, kuhinjo
 in vežo. Hlev za živino, dva svinjaka, in pod potom
 trije lepi vrti, lepo zaraščen listnik s hrastovim in
 javorjevim drevjem, 5 njiv in košenina. To vse je v
 lepi ravnini. Pogoji prav ugodni, za na leta plačevati.
 Ako želi kdo kaj manj kupiti, se tudi kosoma odproda.

Sprejme se

krepak deček

poštenih starišev za vrtnarski obrt pri *Luki*
Tomšiču v Ljubljani, Poljanski nasip. 470 2-1

Blagoročni gospod

Gabr. Piccoli, lekarnar

„pri angelu“,
 dvorni založnik Nj. sve-
 tosti papeža Leona XIII.,
 v Ljubljani, Dunajska cesta.

rezje na Sp. Štajerskem 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta
 Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela
 moja hiša z najboljšim uspehom. res najboljšo sred-
 stvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se
 Vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri
 me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.
 To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo naj-
 iskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter Vas
 uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno škatljico
 tinkture za želodec z 12terimi stekleničicami in jeden
 lonček Glycerin Crème.

S spoštovanjem **Tomaž Dobek.**

Posljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj sto-
 ječim napisom 24 stekleničic izerstne „želodčne esence“
 ki se rabi z najboljšim uspehom.

Jožef Ceruko, župnik, Vuhred. — Štajersko.

Posljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše
 želodečne tinkture. Naš gosp. župnik Belec jo vsakemu
 bolehnemu prav gorko priporočajo in skoraj vsaki, ki
 jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem **Ivana Vidas**
 pri Sv. Martin-u, p. Sv. Nedelja,
 369 12-9 I S. Domenica d' Albona, Istria.

Največji izbor.

Skrbno
izdelovanje

Preobleke Popravila.

Najnižje cene.

L. Mikusch
 tovarna dežnikov,
 Ljubljana, Mestni trg 15.

Oelz-ova kava

je od dne priljubljena ker bo-
 do dne bolj bovo
 kavo spremenil v zdravo, okusno
 in pokrepčevalno redilno sredstvo.
 400 (20-13)
 Rudeči zavitki z belim trakom.

Vožnje karte
in
tovorni listi

AMERIKO.

312 24 Kraljevi belgijski poštni parnik

**Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.**

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade
Pojasnila daje:

Red Star Linie

Dunaj IV., Wiedenergürtel 20,

ali pa 317 25-22

ANTON REBEK v Ljubljani, Kolodvorske ulice 29.

HERBABNY-jev

podfosfornasto-kisli 415 20-11

apneno-železni sirup.

Ta 29 let z največjim uspehom rabljeni prsni sirup raztaplja sluz, upokojuje kašelj, pomanjšuje pôt, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahko si prisvajajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, raztopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kostij. 896 (20-20)

Cena steklenici 1. glđ 25 kr., po pošti 20 kr.
več za zavijanje. (Polsteklenic ni.)

Prosimo, da se vedno zrecno zahteva Herbabny-jev apneno-železni sirup. Kot znak izvora se nahaja v steklu in na zamašku ime „Herbabny“ vtisnjeno z vzvišenimi črkami in nosi vsaka steklenica poleg stoječo uradno registrov. varstveno znamko, na katera znamenja naj se blagovoli paziti.

Osrednje skladišče

Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“

VII./1, Kaiserstrasse 73 in 75.

V zalogi skoro v vseh lekarnah na Dunaju in v kronovinah.

Birmanska darila!

Priporočam svojo bogato naj-
večjo zalogo zlatih, srebrnih in
nikelnastih 442 8

veržic, uhanov, zapestnic,
ovratnih verižic, prstanov stl.
po jako znižanih cenah
Se priporočam ter uljudno
vabim

Fr. Čuden

trgovina z zlatino in srebrnino
v Ljubljani, na mestnem trgu.

Cenki gratis in franko!

Najnovije stvari. — Vse novosti najceneje

Društvo za dietetične izdelke, Curih.

Enterorosa

idealno dietetično zdravilo za odrasle in otroke.

S prav izrednim vspehom se rabi pri slabem prebavljenji, pri akutnem in kroničnem želodčnem in črevesnem katáru, driski, kolelini — tudi tedaj, če druga sredstva ne pomagajo. To spričujejo profesorji, zdravniki in zahvalna pisma privatnikov. V vsaki luši naj bi jo imeli.

Prodaja se v pušicah in škatljah po 1 glđ. 50 kr. in 60 kr.

Apneni kasein

(Calcium-Phosphat-Casein) v obliki praška.

Izredni živež za veliko in malo.

Edino umen način, apno v večji meri spraviti v organizem, kadar je tega treba zaradi zdravja.

Redi kri in vtrjuje kosti, je toraj priporočati že malim otrokom.

Poseben učinek napravlja pri bledici, malokrvnosti, pri živčnih boleznih, škrofelnih, krvici; je porodnicam in drugim krepilo prve vrste. 456 18-4

Potrjeno po veljakh.

Prodaja se v pušicah po 1 glđ. 50 kr.

✧ Dobiti je v vseh lekarnah. ✧

Kdor si želi omisliti lepo, trpežno in ceno streho iz škrlja, blagovoli naj se obrniti do mene podpisanega, ker le edino pri nas se dobi

najizbornejši kranjski škrj (Daehsehiefer).

Prezvamem cele strešne naprave z tesarskim in kleparskim delom vred. Delo najsolidneje. Jamstvo na več let. — Za obilno naročbo se priporoča z najodličnejšim spoštovanjem

437 10-8

Fran Kovič

Osredke, p. Dol, (Lustthal) Kranjsko.